

Cinsiyete Duyarlı Bütçelemenin Toplumsal Kabul Edilebilirliği: Marmara Bölgesi Alan Araştırması

Işıl AYAS*

ÖZET: Kamu gelir ve giderlerinin cinsiyetin göz önünde bulundurularak yeniden düzenlenmesine cinsiyete duyarlı bütçeleme denir. Dünyada cinsiyete duyarlı bütçeleme ile ilgili girişimde bulunan 42 ülke bulunmaktadır. Türkiye’de bu konu ile ilgili çalışmalar yapılmaktadır. Bu çalışma ile cinsiyete duyarlı bütçelemenin toplumsal kabul edilebilirliği ölçülmüştür. Çalışmanın sonucunda toplumsal kabul edilebilirliği etkileyen tek faktörün cinsiyet değişkeni olduğu tespit edilmiştir. Gelir, eğitim durumu, yaş ve kişinin çalıştığı sektörün toplumsal kabul edilebilirlik üzerinde herhangi bir etkisi olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar kelimeler: Cinsiyete Duyarlı Bütçeleme, Kadın, Toplumsal Kabul Edilebilirlik

Jel Kodları: H60, H61

Social Acceptability in Gender Responsive Budgeting : A survey in Marmara Region

ABSTRACT : Reorganization of public revenues and expenditures by taking the gender in consideration is called as gender responsive budgeting. There are 42 countries in the world that are engaged in gender responsive budgeting. Studies on this subject have been carried out in Turkey. In this study, social acceptability of the gender responsive budgeting was measured. As a result of the study it was found out that the only factor affecting social acceptability is the variable ‘gender’. Also it has been discovered that income, level of education, age, and the sector in which people work do not have any effect on social acceptability

Keywords: Gender Budgeting, Women, Social Acceptability

Jel Codes: H60, H61

* Arş. Gör., Sakarya Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Maliye Bölümü, iyeter@sakarya.edu.tr, “S.yazar”

Bu çalışma, 5. Uluslararası Kadın ve Toplumsal Cinsiyet Araştırmaları Konferansında sunulan özet bildirinin genişletilmiş tam metin halidir.

Giriş

Toplumların siyasi, iktisadi ve toplumsal önceliklerini ve tercihlerini yansıtan bütçeler, hükümetlerin en önemli politika aracıdır. Bir politikanın başarılı biçimde uygulanması, o politikanın amacına ve o politikaya ayrılan finansal kaynak miktarına bağlıdır. Yapılan politikalar, kadın ve erkekleri sosyal ve ekonomik konumlarındaki farklılıkları sebebiyle değişik şekilde etkilemektedir. Kadınların toplumdaki rolleri, sorumlulukları, yetenekleri ve kapasiteleri bakımından erkeklerle aynı konumda olmamaları onların toplumdaki yerini daha dezavantajlı duruma getirmiştir. Cinsiyet göz önünde bulundurulmayarak oluşturulan bütçelerin bu farklılıkları göz önüne almadığı ileri sürülmektedir. Bu açığın kapatılması için yapılabilecek uygulamalardan birisi toplumsal cinsiyete duyarlı politikaların geliştirilmesidir. Dünya’da yapılan çalışmalara bakıldığında eğitim, sağlık, sosyal güvenlik gibi birçok alanda bütçe gerçekleştirmelerinin eşitsiz sonuçlara yol açtığı görülmüştür. Bu eşitsizliklerin sadece harcama ve gelir politikalarının planlama kısmında değil, bütçe gerçekleştirmelerinin meydana gelmesinden sonra yaşamın içinde fiili sonuçları itibariyle de tecrübe edildiği ortaya konulmuştur.

Yapılan kamu politikaların kadınlara etkilerinin değerlendirilmesi, kadınların yaşamlarını kolaylaştıran politikalara/hizmetlere öncelik verilmesi cinsiyet eşitliği açısından gereklidir. Bu doğrultuda bu çalışmanın amacı, cinsiyete duyarlı bütçeleme anlayışının toplumsal kabul edilebilirliğinin ölçülmesidir. Kamuoyunun bu konudaki algısının ölçülmesi, yapılacak politikaların uygulanabilirliği ve eşitsizliklerin en aza indirilmesi açısından oldukça önemlidir. Bu kapsamda cinsiyete duyarlı bütçeleme yaklaşımı tanıtılacak, çeşitli ülkelerde ve Türkiye’de uygulanan cinsiyete duyarlı bütçeleme çalışmaları incelenecek ve son olarak Marmara bölgesinde yapılmış alan araştırmasının sonuçları değerlendirilecektir.

1.Cinsiyete Duyarlı Bütçeleme

Bütçe, belirli bir dönemdeki gelir ve gider tahminleri ile bunların uygulanmasına ilişkin hususları gösteren ve usulüne uygun olarak yürürlüğe konulan belgedir (5018 Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu). Genellikle ulusal bütçeler kadın ve erkeklerin sosyal olarak belirlenen statüleri, kapasiteleri ve sorumlulukları, yetenekleri dikkate alınmayarak formüle edilirler (Leadbetter, 2012:3). Bu şekilde hazırlanan bütçelere cinsiyet körü/cinsiyet tarafsız bütçeler denir. Cinsiyete duyarlı bütçeleme, kamu gelir ve harcama analizlerinin cinsiyet perspektifinden yapılmasıdır (European Women’s Lobby, 2004:5). Kadınların, erkeklerin, kız ve erkek çocuklarının gereksinimlerinin göz önünde bulundurularak politika yapılması ve yapılan politikaların etkilerinin değerlendirilmesini amaçlar (Meriç,2007:59). Bununla birlikte, cinsiyete duyarlı bütçeleme; cinsiyet eşitliği, kadınların güçlendirilmesine yönelik politikalar ile politika belirleme faaliyetlerinin, bütçeleme ve planlama alanlarının merkezine taşınmasını amaçlayan bir stratejidir.

Toplumsal ihtiyaçların karşılanması için hazırlanan bütçede, eğitim, sağlık, sosyal güvenlik sistemi, istihdam, ulaşım başta olmak üzere tüm alanlarda cinsiyetler arası eşitsizliğin kaldırılması hedeflenmiştir (haklıkadınplatformu.org).Cinsiyete duyarlı bütçeleme süreci kamu bütçesinin kadınlar ve erkekler arasındaki eşitliğe katkıda bulunup bulunmadığının değerlendirilmesi ve eşitsizlik varsa bunu düzelterek değişikliklerin yapılması ile ilgili bir süreçtir (Cansız, 2009:7).

Kadın-erkek arasındaki farklılıklar toplumda eşitsizlikler oluşturarak kadınların aleyhine gelişmiştir. Bu yüzden devletin yerine getirmesi gereken hizmetler ile ilgili karar verme sürecinde bu hizmetlerden hangilerinin kadınlar, hangilerinin erkekler için olacağı sorusuna verilecek cevaplar için bu bütçelerin önemli bir araç olacağı düşünülmektedir (Meriç, 2007: 59).

Cinsiyete duyarlı bütçeleme kadınlar için veya erkekler için ayrı bütçeler olmamakla birlikte (Leadbetter, 2012:3), kamu gelir ve harcamalarının yarısının kadınlara yarısının erkekler tahsisi de değildir (Meriç,2007:59). Harcama planlamasının kadınlar ve erkekler üzerindeki etkilerine bakılarak yapılmasıdır. Bazı harcamalarda cinsiyet bakımından yararlanacak kişilerin ayrımı yapılabiliyorken, bazı harcamalarda yapılamaz. Örneğin, tam kamusal mal olan sokak aydınlatmasında, cinsiyet ayrımı yapılamaz. Ancak sağlık harcamalarında anne sağlığı ile ilgili programlara yapılacak harcamalar sadece kadınları ilgilendirir (Meriç,2007: 59). Özellikle bu şekilde hizmetten faydalananların ayrımının yapılabileceği alanlarda cinsiyete duyarlı bütçeleme daha büyük bir önem kazanmaktadır. Bunun birlikte bu sistem bütçelemede karar alma mekanizmalarına ve bütçe işlemlerine kadınların daha fazla katılımını teşvik eder (IFUW, 2004:8). Bazı yazarlar tarafından yeni bir bütçe sistemi olarak değerlendirilse de, var olan mevcut sisteme eklenerek de bütçe, cinsiyete duyarlı hale getirilebilir (Çelik ve Atabey, 2013).

Cinsiyete duyarlı bütçelerin uygulanması, kaynak tahsisinde etkinlik sağlanması ile birlikte ekonomik verimliliği de arttıracığı için oldukça önemlidir. Anne ve bebek sağlığının artırılması için kaynak ayrımı, daha fazla sağlıklı kadın anlamına gelir. Sağlıklı kadınlar daha verimli çalışarak ekonomiye katkıda bulunur. Ayrıca, eğitimde fırsat eşitliğini sağlamak amacıyla, kız çocuklarına ayrılacak kaynakların artırılması ile ilgili uygulamanın yoksulluğu azaltacağı da ileri sürülmektedir (Meriç,2007:60). Bu bütçeleme sisteminin uygulanmasında görev alacak ana aktörler; sürecin başlamasını sağlayacak parlamentolar, süreci yönlendirecek hükümetler ve süreci uygulayacak olan kamu idareleridir. Bu ana aktörlere yardımcı olacak aktörler ise sürecin oluşturulması aşamasında teorik ve eğitimsel destek veren akademisyenler, uzmanlar, uluslararası kuruluşlar ve sivil toplum kuruluşlarıdır (Genç, 2010: 48).

Cinsiyete dayalı bütçelemede cinsiyet ayrımı yapılabilecek gelir kalemleri: gelir vergisi, harç ve resim gibi kısmi şekilde fayda edilebilen gelirler, devlet arası yardımlar ve dış borçlanma gibi geliri olarak sıralanabilir. Harcamanın cinsiyetler üzerinde etkisi, harcama gerçekleştiği zaman meydana geldiği için, harcama kısmında, harcama yapılmadan önce programların ve faaliyetlerin kadınlar/erkekler için ne kadar etki edeceğinin belirlenmesi, cinsiyetler için elde edilen çıktılarda oldukça önemlidir (Meriç, 2007:61-62). Harcama yapıldıktan sonra harcamanın etkilerinin araştırılması da sistemin gelişimine katkıda bulunur.

2.Dünyada Cinsiyete Duyarlı Bütçeleme Uygulamaları

Cinsiyete duyarlı bütçeleme ilk kez 1984 yılında Avusturalya'da uygulanmıştır. Kadınların bütçe programı adı altında başlatılan çalışma ile bürokratların ve kurumların bu konuda daha duyarlı olmaları sağlanmıştır. İngiltere'de de cinsiyete duyarlı bütçelemeye yönelik uygulamalar yapılmıştır. Ancak genel olarak diğer ülkelerdeki uygulamaların aksine İngiltere'deki uygulamalar kamu harcamasının artırılmasının yerine vergi indirimlerine yoğunlaşmaktadır. Bu bağlamda, Birleşik Krallık Bütçe Grubu tarafından Çalışan Ailelere Vergi İndirimi Uygulaması, İstihdama Vergi İndirimi ve İlave Edilmiş Çocuk İndirimi gibi uygulamalar üzerinde çalışılmıştı (Tügen ve Özen, 2008). Fransa'da ise hükümet bütçesinin yanında cinsiyete duyarlı ayrı bir bütçe hazırlanmaktadır. Kadın hakları ve eşitliği gözeten bu raporda kadınlara yönelik Özel Kefalet Fonu adlı bir fon oluşturulmuştur. Bu fonla kadın girişimciliği de desteklenmiştir (Bellamy,2002).

Güney Afrika'da cinsiyete duyarlı bütçe çalışmaları 1997 yılında başlamış ve kamu harcama ve gelirlerinde cinsiyete duyarlılık artırılmaya çalışılmıştır. Bunun yanında, kamu istihdamı ve vergi analizleri ile beraber, toplumsal cinsiyete yönelik harcama ve gelirlerin analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonuçları, düzenli bir şekilde her yıl yayınlanarak cinsiyete duyarlı bütçeleme anlayışının kurumsallaşması sağlanmıştır (Tahaoglu, 2011:2).

İskandinavya ülkelerinde de hükümet programlarında cinsiyet duyarlılığı üstünde durulmuş, bütçelerdeki kaynak dağılımının kadın ve erkeklerin üzerindeki etkileri değerlendirilmiştir (Şenesen, 2008:4). Bu ülkelerde biri olan İsveç'te, hükümet fonları ile ilgili analizler sonucu, kamu harcamalarının daha çok, işsiz kadınlara ve korumaya muhtaç çocuklara, yaşlı ve hasta vatandaşlara yapılması planlanmıştır (Budlender,2012:25).

Ruanda'da, 1999 yılında kurulan Cinsiyet ve Kadın Gelişimi Bakanlığı kurulmuş ve Vizyon 2020 projesi kapsamında orta vadeli harcama yapısı cinsiyete duyarlı hale getirilmiştir. Maliye bakanlığı kendi personeline, çalıştıkları bakanlıklardaki bütçelerinde cinsiyete göre nasıl yapılanma gerçekleştirecekleri konusunda eğitim verilmiştir (Külekçi ve Canbay, 2012:42; Tüğen ve Özen, 2008:7). Ayrıca Mozambik, Tanzanya ve Mauritius'da da benzer cinsiyete dayalı bütçeleme ile ilgili çalışmalar yapılmıştır (Çelik ve Atabey, 2013).

Dünyada cinsiyet duyarlı bütçeleme uygulamaları 2000'li yıllardan sonra birçok ülkede görülmüştür. İskoçya'da hükümet değişikliğinden sonra kadın grupları daha avantajlı hale gelmiştir. Kadın Bütçe Grubu kurularak bütçe sürecinde daha eşitlikçi bir yapı oluşturulmuştur (India Ministries and Departman, 2007:22).

Bu sisteme göre bütçelerini düzenleme girişiminde bulunan diğer ülkeler; İrlanda, Belçika İspanya'nın Bask bölgesinde, Meksika, Sri Lanka, Cezayir, Filipinler, Kanada, Kore Cumhuriyeti, Pakistan, Peru ve Uganda, Amerika Birleşik Devletleri'dir. Asya'da Hindistan, Malezya ve Nepal'de bazı çalışmalar yapılmıştır (Şenesen, 2008: 4; Örucü ve Bakırtaş, 2012; Tüğen ve Özen, 2008; Budlender,2012; Güngör ve İzgi, 2013).

Bu ülkelerden Avustralya, Barbados, Fiji, Kenya, Mozambik, Namibya, Filipinler, Güney Afrika, Sri Lanka, St. Kitts, İsviçre, Tanzanya, Uganda, İngiltere, Zambiya, Zimbabve ve Büyük Britanya cinsiyete duyarlı bütçeleme ile ilgili olarak, çoğunlukla kamu gider ve gelirlerinin analizlerine yer vermişlerdir (Işık ve Işık, 2009:170).

Devlet bütçelerinin toplumsal cinsiyet duyarlılığını artırmak için gelişmiş ve gelişmekte olan toplamda 42 ülke, cinsiyete duyarlı bütçeleme ilgili girişimde bulunmuştur (Budlender, 2012: 25).

Avrupa'da Belçika, Fransa, Yunanistan, Finlandiya, İsveç, İtalya'da ulusal ve yerel düzeyde karar organlarında kadın sayısı artırılarak kadınların karar mekanizmalarındaki etkinliği arttırılmıştır (Şenol, 2010).

3. Türkiye'de Cinsiyete Duyarlı Bütçeleme ile İlgili Gelişmeler

Türkiye'de cinsiyete duyarlı bütçeleme ile ilgili çalışmalar 1980'li yılların ortalarına kadar uzanmaktadır. Kadın - erkek eşitliğinin kurumsallaşması için Devlet Planlama Teşkilatına bağlı olan Sosyal Planlama Genel Müdürlüğü bünyesinde Kadına Yönelik Politikalar Danışma Kurulu kurulmuştur. Daha sonra bu kuruluş 1990 yılında Kadınının Statüsü ve Sorunları Başkanlığına dönüştürülmüştür (Erkan vd. , 2012:93). Aynı zamanda 1985 yılında Türkiye, Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi'ni imzalamıştır. Bu sözleşmeyi imzalayan devletler, istihdam bakımından kadınların erkekler ile eşit haklara sahip olarak, iş ve meslek seçimlerinde serbest davranabilmesi, meslek eğitim haklarını kazanmaları için bütün önlemlerini alacağını taahhüt etmiş bulunmaktadır (Çakıcı, 2006:55). Bu gelişmeler sonucunda ilk önce Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına bağlı olan Kadının Statüsü ve Sorunları Başkanlığı, 1991 yılında Başbakanlığa bağlanmıştır. Kurum 2003 yılında Kadın Statü Genel Müdürlüğü adını alarak faaliyetlerini sürdürmüştür. Kadın Statü Genel Müdürlüğü tarafından toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme ile ilgili hazırlık çalışmaları başlatılmış ve bu kapsamda "Toplumsal Cinsiyet Ulusal Eylem Planı: 2008-2013" adlı bir plan hazırlanmıştır (Erkan vd. , 2012:93). Aynı kurum tarafından hazırlanan "Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadelede Ulusal eylem Planında da (2007-2010) toplumsal cinsiyete

duyarlı bütçeleme konusu kurum ve kuruluşlar arası işbirliği kapsamında belirlenen aktivitelerden biridir. Bu eylem planı 2012-2015 dönemi için güncellenmiştir (KEFEK,2014).

Toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme konusu ilk olarak Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı “Toplumsal Kadın Katılımı” Özel İhtisas Komisyonu Raporunda ele alınmıştır (KEFEK,2014: 24).Bu gelişmelerle paralel olarak 2002 yılında Kadın Girişimcileri Derneği (KAGİDER) kurulmuştur. Bu kuruluş cinsiyete duyarlı bütçeleme yaklaşımında öncü sivil toplum kuruluşlarından biridir. Kuruluşun amacı Türkiye’de kadın girişimciliğini yaymak, sayısını arttırmak, desteklemektir. Bu kuruluş tarafından 2011 yılında yapılan bir araştırmada, kadın girişimciliği önündeki en büyük engelin, bütçeden bu alana ayrılan kaynakların yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Erkan vd. , 2012:94).

Cinsiyete duyarlı bütçeleme yaklaşımını destekleyen bir diğer sivil toplum kuruluşu, İstanbul Kadın Araştırmaları Merkezi (İKAM)’dır. Bu kuruluş ise 2012 yılında “Deneyimler: Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Sosyal Çalışma” konulu atölye çalışması yapmıştır. Bu kuruluşun Türk Demokrasi Vakfı ile beraber yürüttüğü ve Marmara Boğazları ve Belediyeler Birliğinin de iştirakçisi olduğu bir diğer çalışma ise “Yerel Yönetimlerde Cinsiyete Duyarlı Bütçe Yaklaşımı: Marmara Modeli’dir. Bu projede Marmara bölgesinde bulunan illerde yapılan yerel bütçelerin toplumsal cinsiyet açısından analiz edilmesi, kadınların ekonomik karar alma mekanizmalarına ve bütçelendirme süreçlerinde katılımını arttırmak gibi uygulamalara yer verilecektir (Erkan vd. , 2012:95).

Türkiye’de toplumsal cinsiyete duyarlı bütçe yaklaşımına yönelik uygulamalardan bir diğeri Şartlı Nakit Transferi’dir. 2001 yılında Dünya Bankası aracılığıyla yürütülen Sosyal Riski Azaltma Projesi (SRAP) ile 2003 yılında ülkemizde yaygınlaşan bu uygulamaya göre; toplumun en yoksul %6’lık kesimine, eğitim ve sağlık hizmetlerinden yararlanabilmesi amacıyla ödeme yapılmaktadır. Sağlık transferi ve eğitim transferi olmak üzere iki grupta toplanan bu ödemeler Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik fonundan yapılmaktadır. Sağlık transferinde yaş aralığı 0-6 olan çocukların sağlık kontrollerinin düzenli olması için sağlık yardımı yapılmaktadır. Bununla birlikte gebelerin doğumlarını hastanelerde yapması karşılığı ve doğumdan önce ve sonra 2 kere olmak üzere düzenli şekilde sağlık kontrollerini yaptırmaları karşılığında verilmektedir. Eğitim transferi ise maddi yetersizlikler sonucu nedeniyle çocuklarını okula gönderemeyen ailelere, çocukların devamsızlık yapmaması şartıyla yapılmaktadır. Ödemeler annelere yapılmaktadır, kız çocuklarına verilen miktar daha fazla olmaktadır. Eğitim yardımlarının sonuçlarına bakıldığında, yardım alanların yardım almayan öğrencilere göre devamsızlık durumunun azaldığının ve bu azalmanın kız çocuklarında daha fazla olduğu saptanmıştır (KEFEK,2014:24).

İçişleri Bakanlığı ve Birleşmiş Milletler tarafından düzenlenen Kadın Dostu Kentler Projesinde seçilmiş bazı kentlerde yerel yönetimlerin planlama süreçlerine toplumsal cinsiyetin dâhil edilmesi için yerel yönetimlerin kapasitelerinin artırılması amaçlanmıştır. Bu projenin birinci fazı 2006-2010 yılları arasında, İzmir, Kars, Nevşehir, Şanlıurfa, Trabzon ve Van illerinde yürütülmüştür. İkinci fazı ise 2011-2014 yılları arasında Adıyaman, Antalya, Bursa, Gaziantep, Malatya, Mardin, Samsun illerinde yürütülmüştür.

Cinsiyete duyarlı farkındalık oluşturulması amaçlanan diğer bir faaliyet ise Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı (KSGM), İçişleri Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Türkiye Belediyeler Birliği ve Sabancı Vakfı işbirliği ile 11 ilde (Aydın, Çanakkale, Edirne, Erzincan, Eskişehir, Kahramanmaraş, Kastamonu, Kayseri, Ordu ve Gaziantep) yürütülecek olan projedir. Cinsiyete duyarlı bütçeleme sistemlerinin oluşturulmasına yönelik yerel çalışmalar yapılması bu proje hedefleri arasındadır. Projenin 6 temel hedefi bulunmaktadır. Bunlar ihtiyaç analizi, hedef grupların belirlenmesi ve kapasite analizi, performans izleme çerçevesinin sunulması, eğitim programlarının ve dokümanlarının sunulması, eğitimlerin verilmesi ve

değerlendirilmesi, eğitim sonuçlarının değerlendirilmesi ve yaygınlaştırılmasına yönelik tavsiyelerin sunulmasıdır (Sabancı Vakfı,2015).

Cinsiyete duyarlı bütçeleme için atılan bir diğer önemli adım ise Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etütler Vakfı (TESEV) tarafından oluşturulan (2012) “Yerelde Cinsiyete Duyarlı Bütçeleme Kılavuzu” yayınlanmıştır. Bu kılavuz yerel yönetimler açısından önemli bir kaynak oluşturmaktadır.

Kadınların krediye erişimini kolaylaştırmak için yürütülen mikro kredi uygulaması yapılmaktadır. Bu sistemin amacı dar gelirli yoksul kadınların gelir getirici faaliyetlerini sürdürülebilir kılmak amacıyla bütçelerine katkıda bulunmaktır. Ticari bankaların aksine nüfus cüzdanı dışında hiçbir belge veya teminat gerektirmeksizin sunulmaktadır. Ülkemizde yürütülen “Türkiye Grameen Mikrofinans Programı” adlı kuruluş tarafından etkin bir şekilde uygulanmaktadır. Bu kuruluşun aktif borçlu sayısı ve ortalama kredi büyüklüğü Tablo 1’de gösterilmektedir.

Tablo1: Türkiye’de Mikro Kredi Kullanımı

Yıllar	Aktif Sayısı	Borçlu	Ortalama Büyüklüğü	Kredi
2002	37		7,895	
2003	364		135,668	
2004	1,058		420,911	
2005	1,301		437,052	
2006	1,689		539,69	
2007	1,905		734,65	
2008	16,414		4,829,340	
2009	30,168		8,825,775	
2010	44,083		12,782,233	
2011	42,306		14,534,668	
2012	52,271		19,926,510	
2013	65,637		19,988,400	

Kaynak: The Microfinance Information Exchange Databank

Tablo 1’den de görüldüğü üzere kadınların krediye erişimlerinin yıldan yıla oldukça büyük bir artış gösterdiği görülmektedir. 2002 yılında mikro kredi kullanan kadın girişimci sayısı sadece 37 iken, bu rakam 2013 yılında 65,637 kişiye yükselmiştir.

Dünya ülkelerinin cinsiyet eşitsizliği karnesi olarak adlandırılacak Cinsiyet Eşitsizliği Raporu Dünya Ekonomik Forumu tarafından her yıl (The Global Gender Gap Report) yayınlanmaktadır. Bu raporda Türkiye’nin son 5 yıl içerisinde 2010’da 126., 2011’de 122.,

2012’de 124., 2013’te 120., 2014’te ise toplam 142 ülke arasında 125. olduğu görülmektedir (WEF, 2014:17; WEF,2013:18). Bu veriler doğrultusunda son 5 yılda Türkiye’nin herhangi bir ilerleme gösteremediği söylenilebilir. 2011-2013 yılları arasında sıralamada yükselse de 2014 yılında tekrar gerilemiştir. 2014 yılı için ekonomik katılım ve fırsat eşitliği açısından 132., sağlık ve uzun yaşama bakımından 1., politik yetkilendirmede ise 113. sıradadır (WEF, 2014:17) Sağlıklı ve uzun yaşam sınıfında birinci sırada yer alması doğumda beklenen yaşam sürelerinin yüksek olması ile ilişkilidir. Doğumda beklenen yaşam süresi Türkiye geneli için toplamda 76,3 erkeklerde 73,7 ve kadınlarda 79,4’tür (TÜİK, 2014).

Siyasal karar mekanizması açısından, bütçe sürecindeki önemli yeri bakımından 2015 Mayıs ayı itibariyle Plan ve Bütçe Komisyonunda yer alan kadın sayısına bakıldığında, biri kâtip üye olmak üzere toplamda sadece iki üye mevcut olduğu görülmektedir (www.tbmm.gov.tr.). Plan ve Bütçe Komisyonunun en büyük görevi merkezi yönetim bütçe tasarısını görüşmek ve karara bağlamaktır. Komisyon bu görevi öncelikle Anayasa’dan almaktadır. Bütçe tasarıları kırk üyeden oluşan bu komisyonda incelenir. Bu komisyonda iktidar grubuna veya gruplarına en az yirmi beş üye verilmesi şartı ile siyasi parti gruplarının ve bağımsızların oranına göre temsil göz önünde tutulur (Tügen, 2005:229). Böyle önemli bir komisyondaki kadın sayısını azlığı cinsiyete duyarlı bütçeleme konusunda önemli bir engel oluşturabilir.

Bütçeden kadına aktarılan finansal kaynakların oranı incelendiğinde, Genel Bütçeden Kadın Statü Genel Müdürlüğüne ayrılan payların değerlendirilmesi gereken ilk göstergelerden birisidir. Bu paylar Tablo 2’de gösterilmektedir.

Tablo 2: Genel Bütçeden Kadın Statü Genel Müdürlüğü’ne Ayrılan Pay

KADIN STATÜ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ					AİLE ve SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI			
Yıllar	Başlangıç Ödeneği	Yıl Sonu Ödeneği	Harcama	Bütçe İçindeki Payı	Başlangıç Ödeneği	Yıl Sonu Ödeneği	Harcama	Bütçe İçindeki Payı
2006	1,607	2,645	2,048	0	3,781	3,450	2,743	0
2007	2,113	3,446	2,941	0	4,229	4,402	3,729	0
2008	3,592	3,832	3,582	0	4,720	4,920	4,417	0
2009	4,240	4,310	3,814	0	5,594	5,783	5,030	0
2010	4,700	4,716	4,270	0	5,929	5,940	5,371	0
2011	5,752	5,771	4,875	0	7,297	7,797	6,561	0
2012 ¹					8,841	11,390	11,348	3,1
2013					14,732	16,463	16,393	4
2014					17,024	16,222	16,089	3,6

¹ 2012 yılı itibariyle Kadın Statü Genel Müdürlüğüne ayrılan pay Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına ayrılan pay içinde gösterilmiştir.

Kaynak: Maliye Bakanlığı, Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü

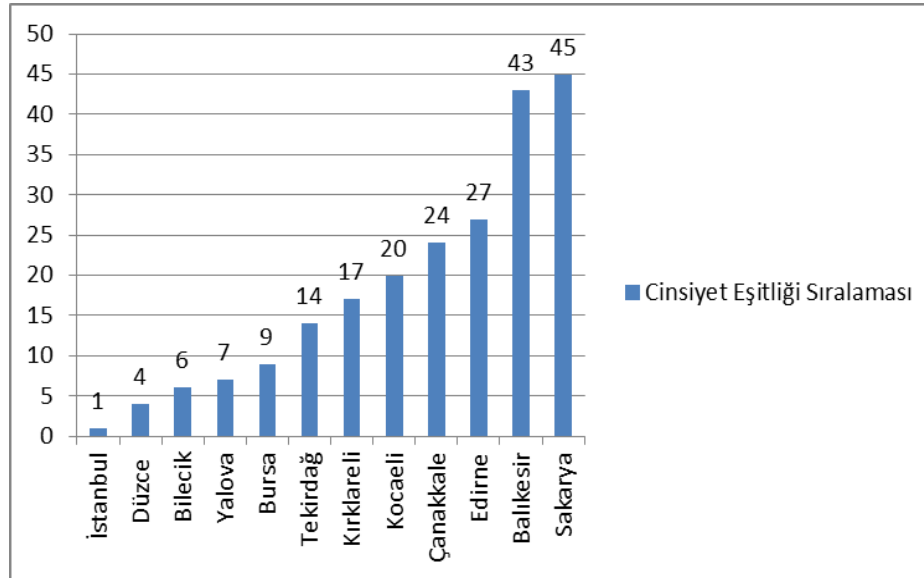
2006-2012 yılları arasında kadına genel bütçeden ayrılan payın oranı %1'i bile bulmamaktadır. Ancak Tablo 2'den de görüldüğü gibi 2012 yılından sonra Kadın Statü Genel Müdürlüğüne ait veriler Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına bağlanmıştır. 2012 yılından sonra Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına ayrılan paylar ortalama % 3.5'i bulmaktadır. Bu payın 2012 yılından sonra arttığı görülmektedir. Dönemin Maliye Bakanı Mehmet Şimşek 2012 bütçe konuşmasında Türkiye'de bütçenin cinsiyete duyarlı hale getirildiği belirtilmiştir. Bu kapsamda kız öğrencilerin okullaşma oranının artması için kaynak ayrıldığını, kadın istihdamının artması için 5 yıl süreyle sigorta primi işveren hissesinin İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanması sağlandığını, kadın çiftçilere eğitim verilmesi için kaynak ayrıldığını, şiddete uğrayan kadınlar için sığınma evleri açmak üzere kaynak ayrıldığını belirtmiştir.

3.Cinsiyete Duyarlı Bütçelemenin Toplumsal Kabul Edilebilirlik Düzeyini Etkileyen Faktörler

Cinsiyete duyarlı bütçelemenin toplumsal kabul edilebilirliği aynı zamanda seçmenlerin bu konudaki farkındalığını göstermektedir. Toplumsal kabul düzeyinin araştırılması bu kapsamda yapılan politikalara gelebilecek tepki düzeyinin açıkça görülmesi açısından oldukça önemlidir.

Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV) (2014), tarafından yayınlanan cinsiyet eşitliği karnesinde eğitim, sağlık, karar mekanizmalarına katılım, istihdam ve bazı hizmetleri sunumu gibi kriterler kullanılmıştır. Bu doğrultuda Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Endeksi, belediye meclisinde kadın oranı, kayıtlı kadın istihdamı, kadınların ortaöğretim ve üst düzey eğitimden mezuniyet durumu, ergen annelik ve anne ölümleri verileri kullanılarak oluşturulmuştur. Bu karneden yola çıkılarak Marmara Bölgesi için Cinsiyet Eşitliği Endeksi oluşturulmuştur.

Şekil 1: Marmara Bölgesi Cinsiyet Eşitliği Endeksi

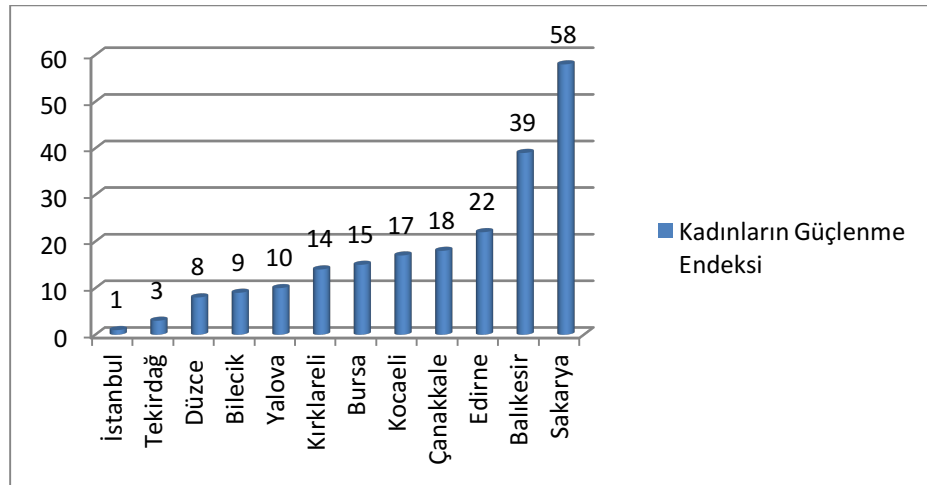


Kaynak: TEPAV

Cinsiyet eşitliği endeksine göre en eşitlikçi (kadın erkek arasında cinsiyet eşitsizliğinin en az olduğu) il İstanbul olarak görülmektedir. İstanbul sadece Marmara bölgesinde değil 81 il içerisinde birinci sıradadır. Düzce, Bilecik, Yalova, Bursa İstanbul'u takip etmektedir. Bu endekse göre en az eşitlikçi il ise Sakarya'dır. Sakarya 81 il içinde sıralaması 45. sıradadır.

İl bazında kadınların güçlenme endeksi ise Şekil 2’de verilmiştir.

Şekil 2: Marmara Bölgesi Kadınların Güçlenme Endeksi



Kaynak: TEPAV,2014

Kadınların güçlenme endeksine en iyi il yine İstanbul’dur. Tekirdağ, Düzce, Bilecik ve Yalova’da Türkiye genelinde ilk 10 şehir arasındadır. Marmara bölgesinde Sakarya ise yine en son sırada yer almaktadır.

Cinsiyete duyarlı bütçelemenin toplumsal kabul edilebilirliğini ölçmek amacıyla yapılan bu çalışmanın araştırmanın evreni Marmara Bölgesinde ikamet eden seçmenlerdir. Marmara Bölgesi seçmen sayısı 16.832.316’dır (Yüksek Seçim Kurulu,2014). Bu rakam ülke genelinde toplam seçmenlerin yaklaşık olarak % 30’unu oluşturmaktadır. Örneklem seçiminde ise olasılığa dayalı olmayan Kolayda Örneklem yöntemi uygulanmıştır. Bu yöntemde en kolay bulunabilen denek ideal olanıdır. Ulaşılabilen ve arzu eden herkesin ankete katılabildiği bu yöntem, oldukça yaygın olarak kullanılmaktadır (Altunışık ve diğerleri, 2007: 132).

Araştırma evreninin 100.000 ve 100.000’den daha fazla olması durumunda olması gereken örneklem büyüklüğü 384’tür (Sekaran,1992: 253). Bu çalışmanın örneklem genişliği ise 391’dir. Bu doğrultuda örneklemin araştırma evreni temsil kabiliyeti sağlanmıştır.

Verilerin toplanmasında anket yöntemi kullanılmıştır. Analiz ve değerlendirme aşamalarında SPSS 17 programından yararlanılmıştır. On sorudan oluşan ankette likert ölçeğinden yararlanılmıştır. Katılımcıların demografik özellikleri Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3: Katılımcıların Demografik Özellikleri

		Sıklık %
Cinsiyet	Kadın	48
	Erkek	52
Yaş	25 ve altı	38
	26 - 45	58
	46 ve üzeri	4
Gelir Düzeyi	1000 TL ve altı	34
	1001-1500 TL	14
	1501-2500 TL	18
	2501-5000 TL	30
	5001 TL ve üzeri	4
Eğitim Durumu	İlköğretim	3
	Lise	10
	Üniversite	63
	Yüksek Lisans	16
	Doktora	8
Sektör	Kamu	34
	Özel	30
	Çalışmıyor	36

Katılımcıların %48'i kadın, %52'si erkektir. Çoğu orta yaş grubunda yer alan katılımcıların yaş ortalaması 29'dur. Gelir düzeyi açısından katılımcıların %34'lük kısmı 1000 TL ve altı, yaklaşık %33'lük kısmı 1000 ile 2500 TL arasında gelir elde etmektedir. Katılımcıların üçte ikisinden fazlası üniversite mezunudur. Sektör bazında bakıldığında yaklaşık eşit bir dağılım olduğu görülmektedir. Çalışmayan kesim katılımcıların %36'sına denk gelmektedir.

Anket sorularının frekans dağılımını Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4: Anket Soruları Frekans Dağılımı (%)

	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
1.Bütçeden kadına daha az pay (finansal kaynak) ayrılmaktadır.	25	29	21	17	8
2.Kadın istihdam eden işyerlerine vergi muafiyeti getirilmelidir.	19	30	17	24	10
3.Karı-koca çalışan ailelere vergi indirimini uygulamasını desteklerim.	36	30	9	17	8
4.Kadın girişimcilere vergi muafiyeti getirilmelidir.	30	34	10	18	8
5.Bütçeden kadına daha fazla pay ayrılmasını adil buluyorum.	26	31	16	17	10
6.Bütçe karar mekanizmalarında kadın sayısının arttırılmasını desteklerim.	33	42	11	8	6
7.Kadınların krediye erişimlerinin kolaylaştırılmasını desteklerim.	31	36	14	11	8
8.Vergi sistemlerinin cinsiyete duyarlı olmaları sağlanarak, kadınlardan daha az gelir vergisi alınmasını desteklerim.	23	25	15	25	12
9.Bütçe komisyonunda eşit sayıda kadın ve erkek olmasını desteklerim.	40	40	12	4	4
10.Kadın ve çocuklara yönelik sosyal yardımların arttırılmasını doğru buluyorum.	64	30	1	3	2

Katılımcıların yaklaşık yarısı devlet bütçesinden kadına daha az pay ayrıldığı konusunda hemfikirlerdir. Bu ifade için katılımcıların %21'i kararsız kalmıştır. Kararsız oranları içinde en yüksek oran olan bu rakam, katılımcıların bu konu hakkında yeterli bilgi birikimine sahip olmadığının bir göstergesi olabilir. Kadın istihdam eden işyerlerine vergi muafiyeti fikrine katılımcıların %50'si olumlu bakmakta iken, yaklaşık %34'ü gibi azımsanamayacak bir oranı olumsuz bakmaktadır. Karı-koca çalışan ailelere olası bir vergi indirimini uygulanması katılımcıların %66'sı tarafından kabul görmektedir. Kadın girişimcilere vergi muafiyeti getirilmesi fikrine %64'lük bir destek vardır. "Bütçeden kadına daha fazla pay ayrılmasını adil buluyorum." ifadesine katılım oranı %57'dir. Bütçe karar mekanizmalarında kadın sayısının arttırılması konusunda katılımcılardan yüksek bir oranda (%75) destek gören diğer fikirler arasındadır. Kadınların krediye erişimlerinin kolaylaştırılmasını katılımcıların üçte ikisinden destek bulmuştur. Anketteki en yüksek dirençle karşılaşılan ifade "Vergi sistemlerinde cinsiyete duyarlılık oluşturulması ve kadınlardan daha az gelir vergisi alınmasını desteklerim"dir. Bu ifadeyi katılımcıların %48'i olumlu karşılarken, %37'si karşı çıkmıştır. Bütçe komisyonunda eşit sayıda kadın-erkek olmalı fikri katılımcıların çoğundan (%80) destek bulmuştur. Kadın ve çocuklara sosyal yardımların arttırılması ifadesine çok yüksek bir oranda (%94) katılım olmuştur.

Genel bir sonuca varılmak istenirse, katılımcıların cinsiyete duyarlı bütçeleme sistemine karşı toplumsal kabulü yüksek olmakla birlikte bu kabulün harcama ayağına katılım daha yüksektir. Ankette en yüksek oranda karşı çıkılan iki ifade; kadın istihdam eden işyerlerine vergi muafiyeti getirilmesi ile vergi sisteminin cinsiyete duyarlı hale getirilmesi ve kadınlardan daha az gelir vergisi alınmasıdır. Bu doğrultuda toplumsal kabulün gelir ayağının daha zayıf olduğu söylenilebilir.

Anketteki ifadelerin güvenilirlik analizi yapıldığında Cronbach Alfa Katsayısı 0,8 olduğu görülmektedir. Cronbach Alfa katsayısı 1'e yaklaştıkça ölçeğin güvenilirliği artmaktadır. Bu katsayının 0.7'den büyük olması durumunda ölçeğin güvenilir olduğu söylenebilir. Cronbach Alfa Katsayısının 0,8 olması, cinsiyete duyarlı bütçeleme toplumsal kabulünün ölçülmesine yönelik oluşturulan ölçeğin güvenilir olduğunu göstermektedir.

Cinsiyete duyarlı bütçeleme toplumsal kabul edilebilirlik skoru anketteki ifadelerin aritmetik ortalaması alınarak hesaplanmıştır. Buna göre 1 ile 5 arasında yer alan bir skor oluşturulmuştur. Cinsiyete duyarlı bütçe oluşturulmasına tam destek verenlerin skoru 1, kesinlikle reddedenlerin skoru 5'tir. Bu açıklamalar doğrultusunda hesaplanan Toplumsal Kabul Edilebilirlik Skoru 2,31'dir. Bu durumda genel olarak toplumsal kabulün yüksek olduğu söylenilebilir.

Skor sonrasında yapılan normal dağılım testinin sonuçlarına göre verilerin normal dağılmadığı gözlenmiştir.

Tablo 5: Kolmogrov-Smirnov (K-S) Normal Dağılım Testi Sonuçları

Skor	Kolmogrov-Smirnov			Saphiro-Wilk		
	Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Toplumsal Kabul Edilebilirlik Skoru	,077	342	,000	,963	342	,000

Bu skorun oluşmasında cinsiyetin herhangi bir fark yaratıp yaratmadığını nonparametrik bir test olan Mann Whitney U testi ile ölçülmüştür. Testin sonucuna göre cinsiyete duyarlı bütçeleme toplumsal kabul edilebilirlik skoru oluşması cinsiyete göre farklılık göstermektedir. Bu fark istatistiksel açıdan anlamlıdır. Buna göre kadınların toplumsal kabul edilebilirlik skoru sıralamasının ortalaması daha yüksektir. ($U = 6685,5$; $p = ,000$; $Z = -8,667$).

Gelir düzeyinin bu skorun oluşumuna etkisi Kruskal-Wallis testi yardımıyla test edilmiştir. ($H = 6,839$; $Sd = 4$; $p = ,145$). Aynı test eğitim düzeyi için tekrarlandığında herhangi bir sonuç elde edilememiştir ($H = 4,252$ $Sd = 4$ $p = ,373$). Yaş ve sektör içinde herhangi bir anlamlı sonuca rastlanmamıştır.

Cinsiyete duyarlı bütçeleme toplumsal kabul düzeyini etkileyen tek faktörün yine cinsiyet olduğu tespit edilmiştir.

Sonuç

Cinsiyete duyarlı bütçeleme kamu harcama ve gelirlerinin cinsiyet perspektifinden yeniden değerlendirilmesidir. Kadın ve erkekler için ayrı ayrı bütçe hazırlanması değildir. Onların kapasitelerini, sorumluluklarının dikkate alınarak, yeniden bütçe oluşturulmasıdır. Bu şekilde oluşturulmayan bütçeler cinsiyet körü bütçeler olarak nitelendirilmektedir. Dünya'da toplamda 42 ülkede cinsiyete duyarlı bütçeleme ile ilgili girişimler yapılmıştır. İlk kez

Avustralya’da uygulanan bu yaklaşım İngiltere, Fransa, Güney Afrika, İskandinavya ülkeleri, İrlanda, Belçika İspanya Bask bölgesinde, Meksika, Sri Lanka, Cezayir, Filipinler, Kanada, Kore Cumhuriyeti, Pakistan, Peru ve Uganda, Amerika Birleşik Devletleri gibi birçok ülkede cinsiyete duyarlı bütçeleme ile ilgili adımlar atılmıştır. Türkiye’deki bu konudaki gelişmelere bakıldığında, bu doğrultuda şimdiki adıyla Kadın Statü Genel Müdürlüğü kurulmuştur. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından faaliyet gösteren bu kuruluş “Toplumsal Cinsiyet Ulusal Eylem Planı: 2008-2013” adlı bir plan hazırlamıştır. Bu kurumun “Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadelede Ulusal eylem Planı” adlı diğer bir projesi de cinsiyete duyarlı bütçeleme ilgili projeler içinde yer almaktadır.

İstanbul Kadın Araştırmaları ve Türk Demokrasi Vakfının ortaklaşa yürüttüğü bir diğer proje ise “Yerel Yönetimlerde Cinsiyete Duyarlı Bütçe Yaklaşımı: Marmara Modeli”dir.

Cinsiyete duyarlı bütçeleme adına uygulanan diğer bir uygulama ise Şartlı Nakit Transferi uygulamasıdır. Bu transfer eğitim ve sağlık transferi olmak üzere iki alanda uygulanmaktadır.

Ayrıca 2012 yılından beri uygulanan diğer bir uygulama ise, işyerlerinin ödediği işveren priminin 5 yıl süreyle İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanmasıdır.

Cinsiyete duyarlı bütçeleminin toplumsal kabulünü ölçmek amacıyla Marmara bölgesinde yapılan çalışma sonucunda, cinsiyete duyarlı bütçeleminin toplumsal kabulünün yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. En yüksek destek gören konular; Karı-koca çalışan ailelere olası bir vergi indirimi uygulaması, kadın girişimcilere vergi muafiyeti getirilmesi, bütçe karar mekanizmalarında kadın sayısının artırılması ve bu sayının eşitlenmesi, kadın ve çocuklara sosyal yardımların artırılması olmuştur. Yapılan analizlerde toplumsal kabul edilebilirliği etkileyen tek değişken cinsiyettir. Gelir, eğitim durumu, yaş, sektör gibi değişkenlerin herhangi bir etkisi görülmemiştir.

Kadına karşı ayrımcılığın önlenmesinin tek yolu, toplumsal cinsiyete duyarlı politikaların geliştirilmesidir. Bu kapsamda bu konuda, kurumlar arasında sıkı bir koordinasyon sağlanmalı, bütçe programları oluşturulma aşamasında önceden cinsiyet etki değerlendirilmesinin yapılması, projelene aşamasında da bunun uygulanması, harcamalar için çalışma ve izleme grubu oluşturulması, her yıl bu çalışmalar doğrultusunda bir rapor oluşturulması, Plan Bütçe Komisyonunda ve Genel Kurulda bu raporun bütçe görüşmeleriyle birlikte sunulması gibi önlemler cinsiyete duyarlı bütçeleme konusunda bir adım öne geçilmesinde faydalı olabilecek uygulamalar arasındadır.

Kaynakça

- Altunışık, Remzi; Coşkun, Recai; Bayraktaroğlu, Serkan ve Yıldırım, Engin (2007), **Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri SPSS Uygulamalı**, Sakarya Yayıncılık, Adapazarı.
- Bellamy, Kate, (2002), “Gender Budgeting (A Background Paper For the Council of Europe’s Informal Network of Experts on Gender Budgeting)”, Council of Europe, www.wbg.org.uk/pdf/Gender%20Budgetscouncil%20of%20Europe%20Bellamy%20oo3.pdf Erişim Tarihi:20.02. 2015
- Cansız, H., (2009), **Cinsiyet Duyarlı Bütçeleme Yaklaşımı ve Türkiye’ye İlişkin Öneriler**, Gazi Kitabevi, Ankara.
- Çelik, Özge ve Atabey Ertürk, Selin, (2013), “Toplumsal Cinsiyetin Ana Akımlaştırılması ve Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Bütçeleme”, **Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt/Vol.: 13 - Sayı/No: 4 (151-166)
- Erkan, Birol; Şentürk, Mehmet; Akbaş, Yusuf Ekrem ve Paksoy, Saadettin, (2012), “Dünyada Ve Türkiye’de Sosyal Bütçeleme (Cinsiyete Duyarlı Bütçe) Yaklaşımı”, **Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi**, Yıl:5, Sayı:9 Yaz
- European Women’s Lobby (2004), “Gender Budgeting: An Overview by the European Women’s Lobby”, http://www.womenlobby.org/SiteResources/data/MediaArchive/policies/gender%20equality/Gender_en.pdf
- Genç, Murat, (2010), “Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Bütçeleme ve Kamu Hizmetlerinde Etkinlik”, **Sayıştay Dergisi**, Sayı:77
- IFUW (2004), “Gender Budgeting-An Overview By The European Women’s Lobby”.
- Işık, Abdülkadir ve Işık, Hayriye, (2009), “Sosyal Eşitsizliklerin Giderilmesinde Bir Çözüm Önerisi: Cinsiyet Esaslı Bütçeleme”. İstanbul Üniversitesi Sosyal Siyaset Konferansları, 57, 168-211. <http://journals.istanbul.edu.tr/tr/index.php/sosyalsiyaset/article/view/41/43>
- KEFEK (2014), “Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Bütçeleme Komisyon Raporu”, **Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Yayınları:14.**, TBMM Basımevi, Ankara <http://kasaum.ankara.edu.tr/files/2013/02/KEFEK-Toplumsal-Cinsiyete-Duyar%C4%B1-B%C3%BCt%C3%A7eleme-Raporu-Temmuz-2014-.pdf>
- Külekçi, Cansu ve Canbay, Tülin, (2012), “Kadıma Haklarının Kazandırılmasıyla Birlikte Cinsiyete Duyarlı Bütçeleme”, **Electronic Journal of Vocational Colleges**, May, ss: 32-43.
- Leadbetter, Helen (2012), “Gender Budgeting” ,<http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/http://www.dfid.gov.uk/aboutdfid/organisation/pfma/pfma-gender-budget.pdf> Erişim Tarihi.13.02.2014
- Meriç, Metin, (2007) “Feminizme Mali Bakış (Cinsiyete Duyarlı Bütçeler)”, **Finans Politik & Ekonomik Yorumlar Dergisi**, Cilt:44, Sayı:509 http://www.ekonomikyorumlar.com.tr/dergiler/makaleler/509/Sayi_509_Makale_05.pdf Erişim Tarihi: 23.03.2015

Sabancı Vakfı, Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Bütçeleme, <http://www.sabancivakfi.org/sayfa/toplumsal-cinsiyete-duyarli-butceleme> Erişim Tarihi: 23.03.2015

Sekaran, Uma (1992). **Research Methods For Business**, Canada: John Wiley ve Sons, Inc

Şenesen, Gülay Günlük, (2008), “Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Bütçeleme: Türkiye İçin Bir Değerlendirme”, **Bütçe Sürecinde Parlamentonun Değişen Rolü Sempozyumu**, Afyonkarahisar.

Şenol, Nevin, (2010), “Kadın Dostu Kentler Avrupa’dan Örnekler” http://www.unfpa.org.tr/rapyay/kadin_dostu_kentler_avrupadan_ornekler_4.pdf Erişim Tarihi: 23.03.2015

Tahaoğlu, Çiçek, (2011), “Dünyadan Kadına Duyarlı Bütçeler”, <http://bianet.org/bianet/bianet/134021-dunyadan-kadina-duyarli-butceler>, Erişim Tarihi: 23.03.2015

TESEV, “Yerel Yönetimlerde Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve Bütçeleme Kılavuzu” <http://www.tesev.org.tr/assets/publications/file/Yerel%20Y%C3%B6netimlerde%20Toplumsal%20Cinsiyet%20E%C5%9Fitli%C4%9Fi%20ve%20B%C3%BCt%C3%A7eleme%20K%C4%B1lavuzu.pdf> Erişim Tarihi: 23.03.2015

TUİK, (2014) Hayat Tabloları 2013, <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=18522> Erişim Tarihi: 23.03.2015

Tüğen, Kamil ve Özen, Ahmet, (2008), Cinsiyete Duyarlı Bütçeleme Anlayışı, Maliye Dergisi, Sayı:154, Ocak-Haziran, http://212.174.133.188/calismalar/maliye_dergisi/yayinlar/md/154/1.Kamiltuden.Ahmetozen.pdf, Erişim Tarihi: 23.03.2015

<http://haklikadinplatformu.org/uploads/dosya/cinsiyete-duyarli-butce.pdf>

5018 Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu

World Economic Forum (WEF) (2014), “The Global Gender Gap Report 2014”

http://www3.weforum.org/docs/GGGR14/GGGR_CompleteReport_2014.pdf

World Economic Forum (WEF) (2013), “The Global Gender Gap Report 2013”

http://www3.weforum.org/docs/WEF_GenderGap_Report_2013.pdf

http://pbk.tbmm.gov.tr/komisyon_gorevleri

Yüksek Seçim Kurulu (2014), İl İl Seçmen ve Sandık Sayıları

Extended Abstract

Gender responsive budgeting, which is applied in various countries around the world, aims to reorganize the public spending based on gender and it contributes to the advancement of gender equality in budgeting. Gender responsive budgeting is not a separate budget for women and men, it seeks to plan the government budgeting based on women’s and men’s social roles, responsibilities and capacities. This approach mainly focuses on women because women are believed to be socially disadvantaged, they do not get enough share of public services and they are not efficient actors in decision-making processes. In order to apply gender responsive approach on budgeting and fiscal policies and to raise awareness among policy makers in that regard, it is crucial to assess the awareness and willingness of the

society. This study defines gender responsive budgeting (GRB) and evaluates the various applications of GRB in Turkey and abroad. Then we investigate how the voters perceive gender responsive budgeting and the importance of economic, cultural and socio-demographic variables that affect the perception. We have applied a face-to-face survey with a total of 391 respondents and the analysis of the survey indicates that gender itself is the main variable that affects the acceptability of gender responsive budgeting. Income, educational background, age and the industrial environment of the person do not seem to affect the social acceptability score. Gender responsive budgeting has a high acceptability in society however the acceptability is strong in spending but weak in income.